

YHDENVERTAISUUS
VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

VNS 1/2022 vp Valtioneuvoston ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
26.4.2022

Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Kristina Stenman

Kriisikestävyys ja perus- ja ihmisoikeudet

- Perus- ja ihmisoikeuksien kunnioitus, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden toteutuminen ovat keskeisiä koko yhteiskunnan resilienssille, ja kaikkien henkilöiden ihmisarvon ja turvallisuuden kokemukselle
- Perus- ja ihmisoikeuksien rajoituksia ja ihmisten erilaista kohtelua on aina arvioitava huolellisesti, niin lainsäädäntöhankkeissa kuin viranomaistoiminnassa: perustuvatko rajoitukset lakiin, ovatko ne oikeasuhtaisia sekä muutoin hyväksyttäviä?
  - PL 22 §: viranomaisten velvollisuus edistää perus- ja ihmisoikeuksia

Maahanmuuton välineellistäminen: turvapaikan hakemisen lopettaminen ei ole kansainvälisen oikeuden mukaan mahdollista

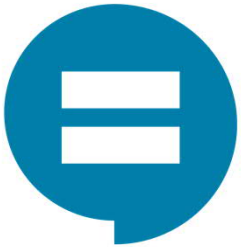

- Palautuskielto sisältyy pakolaissopimukseen ja useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, mistä seuraa, että henkilön turvapaikkahakemus on tutkittava ainakin minimivaatimukset täyttävässä prosessissa
- Pakolaissopimus
- Euroopan ihmisoikeussopimus: 2 art. oikeus elämään, ja 3 art. epäinhimillisen kohtelun kielto kuuluvat artikloihin, joista sopimusvaltio sopimuksen 15 artiklan mukaan ei voi tehdä poikkeuksia
- → mahdolliset poikkeussäännökset maahantulon välineellistämisen tilanteissa on toteutettava niin, että turvapaikan hakeminen on tosiasiallisesti mahdollista – N.D. ja N.T. v. Espanja
    - Muussa tilanteessa Suomi rikkoo kansainvälistä oikeutta

Turvapaikkamenettelyn ihmisoikeusperustaiset käytännöt suojaavat hakijoiden oikeusturvaa, ja antavat perustan laadukkaalle viranomaistyölle

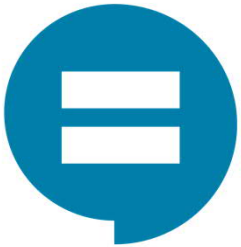

- Oikeus hakea turvapaikkaa
- Hakijoiden rekisteröinti
- Oikeus neuvontaan ja oikeusapuun
- Laadukas puhuttelu
- Perusteellinen asian käsittely, johon liittyy haavoittuvan aseman tunnistaminen
- Oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin

Perus- ja ihmisoikeudet turvaava vastaanottojärjestelmä suojaa kansainvälistä suojelua hakevia ja tilapäistä suojelua saavia hyväksikäytöltä ja ihmiskaupalta

- Asumisen ja toimeentulon turvaaminen
- Haavoittuvuuden tunnistaminen ja erityispalvelujen varmistaminen
- Ilman huoltajaa tulleet: lapsen iän ja kehitystason mukainen turvallinen vastaanotto, sekä edustajan määrääminen
- Lapsen oikeus perusopetukseen
- Oikeuksien, esim. liikkumisvapauden, rajoitusten välttämättömyyden arviointi keskeistä
- Myös huonot vastaanotto-olosuhteet voivat muodostaa esim. Euroopan ihmisoikeussopimuksen loukkauksen
  - M.H. ja muut v. Kroatia: 3 artiklan loukkaus (epäinhimillisen kohtelun kielto), koska lapsia pidettiin yli 2 kk heille sopimattomissa, vankilan kaltaisissa olosuhteissa

Kiitos!

YHDENVERTAISUUS
VALTUUTETTU
DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETUN TOIMISTO
Tel +358 (0) 295 666 800
www.syrjintä.fi
www.facebook.com/yhdenvertaisuus
@yhdenvertaisuus
@yhdenvertaisuusvaltuutettu